

શ્રી પરમાત્માને નમઃ

શીખ સંસ્થા

રણજીતસિંહ

નાટકનો સંક્ષિપ્ત સાર અને ગાયિકા

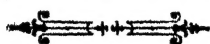
લેખક:

ગૌરીશંકર આશારામ વૈરાટી.

(કનક કેશરી, દુર્ગાદાસ, શાલવીકા, હંસા હેલન મગેરના લેખક)

(સ્વ૦ ત્રંબકલાલ દેવશંકર રાવળ સ્થાપીત)

શ્રી વાંકાનેર આર્ય હિતવર્ધક નાટક કંપની.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

હીમતલાલ ત્રંબકલાલ-રાવળ.

માલીક-શ્રી વાંકાનેર આર્ય હિતવર્ધક નાટક કંપની.

પર્લ ઓપેરા હાઉસ કરાચી.

આવૃત્તિ ૪ થી.

પ્રત ૧૦૦૦.

નંદરામ બીલ્ડીંગ ભીમપુરામાં આવેલા આનંદ સાગર
પ્રેસમાં નંદરામ પીતાંબરદાસ બેશીએ તેના પ્રસિદ્ધ
કર્તા માટે કરાચીમાં છાપી,

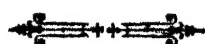
વિક્રમાર્ક ૧૯૮૪]

[ઇ. સ. ૧૯૨૮

મુલ્ય ૪ આના.

શીખ સમ્રાટ રણજીતસિંહ.

— પાંચ પંક્તિયય.

પુરૂષ પાત્રો.

રણજીત સિંહ—પંતબ કેશરી, શીખ સમ્રાટ.

ખરક સિંહ—પંતબનો સુવરાજ.

લાલસિંહ—શીખ સેનાપતિ. (વીહારી, સ્વચ્છંદી અને રાજ્ય લોભા

હારિસિંહ—શીખ સમ્રાટનો વફાદાર સરદાર હરીપુરનો ભગીરદાર

આજીમખાન—કાશ્મીરનો સુબો.

જખખરખાન—કાશ્મીરનો સેનાપતિ.

રંગીલ—ડહાપણું કામનું મનન કરનાર લોખો વણીક.

વીલાસી—અનાચારી વેદ.

વઠેલ—તેનો છકેલ છોકરો.

દેવલો—વેદનો નોકર.

મુજફ્ફરખાન—મુલતાનનો સુબો

શીવાય દરબારીઓ, વજીર સૈનીકો વીગેરે વીગેરે.

સ્ત્રી પાત્રો.

જાન્ના—(જંદન) એક અધોકુળની સ્વચ્છંદી સુંદરી.

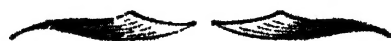
પન્ના—(હિંગન) પંતબની પટરાણી.

ખન્ના—લાલસિંહની ભાણેજી, ખરકસિંહની સ્નેહસ્વામીની.

રૂપાળી—સ્ત્રી ચરીત્રથી ભરપુર, રંગીલની સ્ત્રી.

દેવલી—રૂપાળીની દાસી.

તદુપરાંત સખી માહેલીઓ નાયકાઓ નર્તકીઓ વગેરે.

રણજીતસિંહ

નાટકનો સંક્ષિપ્ત સાર.

અંક પહેલો.

બાળાઓની પ્રાર્થના.

પ્રવેશ ૧લો—(મુલતાનનો ગંજવર કીલ્લો.)

પ્રથમના યુદ્ધમાં કેદ પડેલા હરીસિંહના દેશભક્તિમય દીવ્ય હૃદયોગાર છુપાઈને સંભળતા રણજીતસિંહના આશ્વાસનોદગાર સુખા મુજદર તથા જબરખાનનો હરીસિંહને શીખ યુદ્ધમાં સામેલ થવા સખંધી વીરાદોદગાર હરીસિંહનો ઇન્કાર, જબરખાનનો તેના ઉપર બળાત્કાર, રણજીતસિંહ અને ખરક-સિંહથી હરીસિંહનો ઉધ્ધાર, મુલતાનની હાર સુખાનો સ્વર્ગ સંચાર, જબરખાન પસાર અને લાલસિંહની લુચાઈનો પ્રથમ પદ પ્રહાર,

ટેબલો.

પ્રવેશ ૨જો—(રસ્તો)

બુવાન સ્ત્રીને પરણ્યા પછી બુઢા ધણીએ પોતાની સ્ત્રીને કબજામાં રાખી, “એ પાણુ એકે ડહાપણુનું કામ છે” એમ જાણી રંગોલે પોતાની સ્ત્રી રૂપાળીને પરણ્યા બાદ રાત દીવસ પોતાના કબજામાં રાખવી છતાં રૂપાળીએ, પોતાના બુઢા ધણીની આંખોમાં ધુળ નાખી વીલાસી વૈદ સાથે પ્રેમ જોડવો, વૈદના દીકરા વંઠેલનું રૂપાળીપર આશક પડવું. રૂપાળીની દાસી દેવલીને વૈદનો નોકર દેવલાનું પ્રથમ પ્રેમ દર્શન સ્ત્રીચરીત્રનો આખેહુબ ચીતાર.

પ્રવેશ ૩જો—(શીખ રાજદરબાર.)

શીખ સમ્રાટનાં મુલતાન વિજય સખંધી મંગલ ઉદગાર જાત્યાભિમાની હરીસિંહનો રત્કાર-લાલસિંહનો અંતસ્વીકાર—અને સમ્રાટના કાશ્મીરપર સત્તર સ્વારી લઈ જવા સખંધી ત્રીર વીચાર.

સ્વદય સમય મટે મામ આવેલા વાવન

યુકેલી ખન્નાનો સહચરીઓ સાથે શાબ્દિક અંગાર-મ
મહાંધ વિચાર ખન્નાના શિક્ષણીય ઉદગાર-લાલસિંહ
ખરકસીંહ વચ્ચે વૈમનસ્યનો અંગાર મામાના-તમચાન
મોથી ખન્નાએ યુવરાજ ખરકસિંહનો કરેલો હિંધાર-
ખરક વચ્ચે પ્રણય સંચાર.

પ્રવેશ પંખો:—(અંત:પુર-જીંદનાલય.)

સંસાર શેતરંજ પર જીંદન અને લાલસીંહ શિકારી જાળ
બિછાવે છે. રણજીત આવે છે.—જીન્ના તેને કૃતિમ પ્યારમા
ફસાવે છે—શરાબથી સાનસાન ભુલાવી નિદ્રાધીન બનાવે છે.
પછી કાળરાત્રી સમે કાળી કટારી કંથના કંઠ પર ચલાવે છે.
દરમીયાન પતિપરાયણ પન્ના પીશાચિણી જીન્નાને અટકાવે છે.
સમજાવે છે. મનાવે છે. પરંતુ પરીણામે તો બલીમ જીન્ના
જાત્રત થયેલા રણજીત સમક્ષ પન્નાનેજ પકડાવે છે. અને
ખુની જણાવી દેશનિકાલ કરાવે છે.

પ્રવેશ ૬ ઠો:—(રંગીલનું ઘર.)

વીલાસીને પોતાને ઘેર બોલાવા માટે રૂપાળીએ વીલાસીને
ઘેર દેવત્રીને મોકલવી વીલાસી બદલ વંઠેલને બોલાવી લાવવો
રૂપાળીનું વંઠેલ પર આશક પડવું વીલાસીનું આગમન. આ પ
દીકશ વચ્ચે તકરાર, રંગીલનું આવવું, વીલાસીનું પસાર થવું,
વંઠેલે છુપાઈ જવું રૂપાળીની ચાલાકી.

પ્રવેશ ૭ મો:—હરિપુરનું પ્રમોદઉદ્યાન.)

દેશ નિકાલ થયેત્રી પન્ના સમયની બલીહારી પર વિચાર
કરતાં યોગેશ્વરી રૂપે ઉદ્યાનમાં દરમ્યાન લાલસીંહ કાશ્મીરના
સુખા તથા સેનાપતિ સાથે મહાલયને લાહય લગાડી અત્રે
આવેલા ખરકસીંહને ઠાર કરવાની યુક્તિ આદરે છે. લેજપત્રમાં
આ બીના લખી યોગેશ્વરી યુવરાજને સચેત કરે છે. તેટલામાં
તોફાની ત્રિપુટી અચાનક યુવરાજ પર હુમલો કરે છે. લડાઈ-
મહાલયમાં આગ—અને પરાજય જણાતાં લાગ જોઈ સુખો
તથા સેનાપતી પલાયન પંથે પરવરે છે.

ટેબલો.

રણ્ય)

હરીપુરના સંગ્રામ સંબંધી પત્તાણું વીવરણ, લાલસીંહ અને અમૃતસરથી આવતી જીંદનનું મીલન, પુનઃપ્રવંચ પાવક પ્રસીરણ, હરીસીંહને પોતાના પક્ષમાં લેવાની બંનેની ફરેબી બાળ નીમકહલાલ હર્ગિસીંહનું ૬૯ મન બાદ લડાઈનું કહેણ લઈ હરીસીંહનું કાશ્મીર તરફ ગમન.

પ્રવેશ રજો:—(ખન્નાનો મહાલય)

ખન્ના ખરકનું સ્નેહ ઝરણ, કાશ્મીર સેનાપતી જખર ખાન સાથે લાલસીંહનું આગમન, લાલસીંહની હુચ્યાઈથી જખરખાનના હાથે ખન્નાનું હરણ.

ટેબલો.

પ્રવેશ ઉજો—(વીલાસી વૈદનું ઘર)

રૂપાળીને ત્યાં ન જવા માટે બાપ દીકરાની અરસપરસ ફરેલી પ્રતીજ્ઞા પોતાને ત્યાં આવવા માટે રંગીલનો આગ્રહ બગ લગન બાપ બેટાની આનાકાની.

પ્રવેશ ઈથો—(રણજીતસીંહનો મહાલય.)

લાલસીંહને જીંદનનો કુટીલ કંઠો યોગેશ્વરી માર્ફત રણજીતસીંહને ખન્નાના હરણ સંબંધી મળેલા સમાચાર કાશ્મીર પર ચઢાઈ કરવા ખરકકુમારને હુકમ.

પ્રવેશ પમો—(કાશ્મીરનો દરબાર)

એલચી તરીખે આવેલ હરીસીંહ નલવાને કાશ્મીરના સુબાએ ફરેબથી કેદ કરી જેલમાં મોકલવો. ખન્નાને લઈ જખરખાનનું આગમન ખન્નાના પાસે સુબાની પ્રેમ માગણી ખન્નાનો ઇનકાર, સુબાનો બખાતકાર, હીંદુ કન્યાનું શીયળ બચાવતાં કાશ્મીરના વજીરનું સુબાના હાથે ખુન.

ટેબલો.

પ્રવેશ દડો—(રંગીલનું ઘર)

વંઠેલ ને રૂપાળીનું પ્રેમ મીલન દેવલીનું આગમન

ચારી સંબંધી દેવદ

રંગીલનું ભરમાવું.

પ્રવેશ ૭મો—(કાશ્મીરનો દરબાર)

ખન્ના સાથે સાદી કરવા હરીસીંહ પાસે સુખાની માંગણી
હરીસીંહનો ઇન્કાર ખન્ના પર બળાત્કાર કરવાની તૈયારી
ખરકસીંહનું આગમન, સુખાનું પસાર થવું જખરખાન
ખંધીવાન.

ટેબલો.

અંક ત્રીજો

પ્રવેશ ૧લો—(સ્થળ અરણ્ય.)

ખંદીવાન જખરખાનને લાલસીંહ પ્રંપચ પોથીનો પાઠ
પઢાવે છે ખરકસીંહ રાજભક્તના ખુનનો પ્રતિશોધ લેવા
આવે છે. જખરખાન લાલસીંહની સુચના મુજબ વાગ્ડીયા
વિદ્યા ચલાવે છે. ખરકસીંહને દયા આવે છે. અને “ક્ષમા
વિરસ્ય ભુષણુમ” એ શાસ્ત્ર સિદ્ધાંતને અનુસરી જખર
ખાનને ક્ષમા આપે છે અને આ ઘટના પર લાલસીંહ પોતાની
હુચ્ચાર્ધનું યંત્ર ચલાવે છે.

પ્રવેશ ૨જો—(રણુજીતસીંહનું વિશ્રામ સ્થાન)

કાશ્મીરી જંગની કથની લાવનારી યોગેશ્વરી (પન્ના)
ને જોઈ રણુજીતસીંહને પોતાની દેશનીકાલ કરેલી
હીણભાગિની પન્નાનું સ્મરણ થાય છે જીન્ના આ લાવના
જોઈ ક્રોધીત થાય છે પ્રતીકુળ સમય હોવાથી પન્ના ત્યાંથી
પસાર થાય છે બાદ લાલસીંહનું આગમન તથા કાશ્મીરી
યુધ્ધનું વીવરણ તથા રાજ કેદીને રાજસા વીના મુક્ત કર્યા
બાબત ખરકપર દોષારોપણ પીતા પુત્ર વચ્ચે વીરજેદ ખરકસીંહ
કેદ લાલસીંહને જીંદનની આંતરીક ઉમંગી ઉમેદ.

ટેબલો.

૦૯૭   ૧૧શાકમાં રૂપાળીને ત્યાં આવવું
ત્યાં પાસે તમાન લમ ખુલ્લો કરવો રૂપાળીના
૧૩થી દેવલી પર રંગીલનો રોષ.

૧૨૧ ૪થો—(જેલ)

અધીવાન યુવરાજ ખરકનો આંતરીક અફસોસ લાલસીંહ
જીંદનનો રોષ કમનો દોષ અને બાહોશ રણજીતસીંહ
ખન્ના તથા પાટરાણી પન્નાના પ્રભાવે નીરોશ યુવરાજનો
૭૦ કોશ લાલસીંહને જીંદન કેદ.

ટેબ્લો.

પ્રવેશ ૫મો—(રસ્તો)

દેવલા દેવલીની નીરોશ વર વહુની રમત.

પ્રવેશ ૬ઠો—(કાશ્મીરનો કીલ્લો)

કીલ્લાપર ખરકકુમારનો હલ્લો, સુબો આજીમખાન તથા
સેનાપતી જબરખાન રણજીતસિંહના હાથે કેદ,

ટેબ્લો.

પ્રવેશ ૭મો—(રંગીલનું ઘર)

રંગીલે પ્રત્યક્ષ પરિક્ષા કરી અનાચારી રૂપાળી વીલાસી
વૈદ અને વંદેજને સજા આપવી. દેવલા દેવલીનો હસ્ત મેળાપ.

પ્રવેશ ૮મો—(શીખ દરબાર)

ગુન્હેગારોનો ન્યાય થાય છે, પ્રભાવશાળી પન્નાની ચુકતિના
પ્રભાવે સમગ્ર કેદીઓ રૂદ્ર રૂપધારી રણજીતસીંહના ઉચ્ક્રોષ
નજમાંથી ઉગરી જાય છે. પાટમહીષી પન્નાના હસ્તકથી
ખન્ના—ખરકસીંહનો હસ્ત મેળાપ થાય છે સાથે અમારો
નાટ્ય પરમ દયામય પ્રશુની દયાથી સમાપ્ત થાય છે.

ૐ

આનંદ !

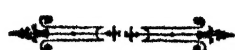
આનંદ !

આનંદ !

સમાપ્ત.

રણજીતસિંહ

નાટકનાં ગાયનો.

અંક પહેલો.

મંગળાચરણ.

બાળાઓ— (૧)

વારી વારી વીભુનરની બલીહારી
શીવ સુખકર જ્ય જગધર પરમ પુનીત પ્યારી
પ્રભુ ત્હારી કૃતી ન્યારી..... મનહારી—વારી
પાપતાપ હરકર કૃષ્ણા ગોવિંદ ગીરધારી,
ધરણી ધારી તું સુખકારી બારી તું;
સુખદ સુભગ સારી શીવ કૃષ્ણ સેવા તારી મુદકારી.

સાજનીયાં— (૨)

ગીન ગજરોર છોટો લાડીનો મજરો—
ગુંથી લાવરે માલણ મારો ગીન ગજરો—
શેરીએને શેરીએ પનો સંચર્યા મોહનજી
સામેયા આવે છે મારા સાથ મારા રાજ—ગુંથી

વી—રં—રૂ—દે— (૩)

કીધો આભારી આજ; મને વાલા વૈદરાજ;
પ્રી લેવાને કાજ; ઘેર આવજો
વારૂ આવીશુ ઘેર; હશે આપની જો મહેર;
થશે રોજ લીલા લેર; ઘેર આવજો.
મઠાથી મીઠળ બાંધ્યું મે નામનું પુરણ તમે પીયુ પ્યારા
આણુ જોખન આ અમુલી ફામનું હુટો લાલનજી મારા

.. બા થયાં જાતાં હમારા ડંકા બજાવેા સારા
ડીંગધા, ડીંગધા, ડીંગધા,
હાજે ડંકા પર ડંકા; કાળ્યા છે વૈદ બંકા
હારે જીતી લંકા, પાછા ઘેર આવજો,

ના— (૪)

ત્રી વસંતરે ચમકાવે ચીત
તી ચમકાર વેલીવળી
કું જોળનીઉં માફ, જોળને જીલરે.
વાયુ વહેરે વીરહી જબુદરે—ચલકાવે
વસુધાની વાડી ખીલી શી હરિયાળી
કુમુમો ખીલીરે કળીયે કળીયેરે

ખન્ના તથા દાસીઓ— (૫)

અહો સાહેલી શોધીલે રસીયો સુખણ
લેવા લાખેણી લહાણ (૨).....સાહેલી
પીયુ પંખીની પ્યારી પંખીણી પીજો પ્રિતીના પાન
બસ—બવ—બવ
અરે શાને શરમાઓ ઝટ જાઓ (૨)
આ શી માંડી છે મોકાણ.....સાહેલી.

ખરકસીંહ અને ખન્ના— (૬)

ખાધી મને પ્યારી તેં પ્રેમની દોરી.
સુભગ સુખદ સુખ થાય પુણુ પાય સોંપીકાય—ખાંધી.
જાહુની જાળ ઢાળી લીધો આ પંખી પાળી.
ભુરકીથી ભુલ્યો બધું જાન—
ચુક્યો સાન લાગી તાન—ખાંધી.
માલણ હું કુલવાડી મોહન છો કુલમાળી
કળી અલી વીણ અકળાય ને સુકાય કે કરમાય—ખાંધી

જીંદન— (૭)

આવો આવો (૨) રસભોગી રસીકા તલપી રહી,
સરોવર પ્રેમભોતી ચર હંસણી હું મોતી

સુકાન્ત નાના કથાં છ

વારી અલગ કરી લઉં છું મોતી હું ચશી
બની હું કુસુદા કુમળી સ્વાગું છું ક્ષીર સ્ત્રી છું
રાત્રું છું રસનું ખીંદુ યાત્રું છું ઉગતો ઇંદુ
આવો આવો (૨) તલસાવો નહીં હું તલસી રહી

જીંદન—

(૮)

પીયો રસ વેલા ખાલી પ્રીતીની આ છળીલા.
અંતરની હાટડીથી ભેતીતી વાટડી હું
પ્રીતી ખાલી કરમાં ખાલી—પીયો
હૈયાના તાર ખોલી દઉં છું પ્રેમથી જાગોળી
મોહન મારા પ્રિય ખ્યારા—પીયો

રૂપાળી રંગીલ—

(૯)

આલો પાતળીયાજી પ્રેમેથી પધારી બળતી ઠારો
વેર્યા કુલ કંઈ સેજ મહી પધારી બળતી ઠારો (૨)
વાહ સણુણી સ્નેહ તમારો રાખો તેવો રાખશો.
હાહી ડમરી બકી દેશો ના-ના-ના
કુવે કે હવાડે પડુ બહુડુડુ ભુલ
પાછળ વાગશે પપુડુ ખોલે પુ-પુ-પુ
હુકમ ફરમાવો કદરદાન
કહુ છું કે બેશી બા પગ વગર ઉભી થા
ભુલ્લી ગઈ થપડખા-અરે વારે તોરો પ્રેમ—

યોગેશ્વરી—

(૧૦)

નીચ નરને નારને છે, સુખ આ સંસારમાં
પુન્યશાળી પ્રાણીયો, પીડાય જગ અંધારમાં
છે કળીનો કાયદો; કે, ગાયની ગરદન છુરી
સીંદની સામા થશે, કો-વીરલા સંસારમાં.....નીચ
સ્વાર્થને માટે, હજારો જીવની હાની કરી,
બલ્લતાના એ અમર રહેવું નથી સંસારમાં.....નીચ.

અંક પહેલો સમાપ્ત.

૪૦ બીજો.

૧.ના (યોગેશ્વરી)— (૧૧)

સત્ય સિંધુ સ્યામ સ્વામી સાહ્ય થાઓ શામળા,
લબ્ય છે વિપત્તિ બળ ટાળ કપટ શામળા—સત્ય
તારી થાય ને કૃપા થાય સુખજ સર્વદા,
કર્ણધાર કાનુડા તાર તરણી તું તદા—સત્ય

યો.ગેશ્વરી— (૧૨)

ચારે ઓ જુદમીઓ જાલીમ જરા લાગે તમે તનમાં
તમારા અજ્ઞતાનું મરણ તાકો નહિ મનમાં
અખુદ ધન વૈભવો મહેલો ને હસ્તીની સવારી છે
પીજ્યથી પ્રાણને જાતા આ પૃથ્વી પર પથારી છે.
કરી ના દેશની સેવા કરો કાળાં તમે કેવાં,
પડ્યા પથર તમે તેવા કે ધોળીને ગમે એવા.

ખખા-સહયરીઓ— (૧૩)

અહો સાહેલી.....શુરાને સીંહ નાદ ગાજ્યો,
સમર જ્યોત જાગી રહી.
અહો સાહેલી.... ..ભારતનો ભાગ્ય રવી જાગ્યો,
ને વીર હાક વાગી રહી.
અંગે અંગે કેશરીયાં ચુદડીયો પહેરીશું—અહો
વીરાઓ જાગજો સંગ્રામે લાગજો,
લાલ રંગ લાવજો જામા ભીંજવજો,
પડી અખતરીયા ખાંદણે દેશ દાઝ કારણે,
લાવો વિજય રંગમાં
તજી ભારત વિભાવરી જ્યોતિ નુતનને ધરી,
પામે વિજય વિશ્વમાં—અહો

ખખા-ખરકસિંહ— (૧૪)

સ્વામી શુભ યશ પામે,
જામે જય ધ્વજ વસુધામાં,
ભીષણ રણમાં કર અસીધારી આવીશ ખ્યારી

શ્રીવર થાસે સહાયકારી જર્મી ધુરંધર ધરણી ધારી,
આપો સુકન સારા,
દેવી તું દેવી દારા.

પુણ્ય પ્રિતમ પ્યારા પાય તમારા—સ્વામી.

વીલાશી વંટેલ— (૧૫)

પણ લીધુ પરનારી તજવાનું મે મનથી
હું પણ બિઘરેલો સુધર્યો કહું સોગનથી—
વીસરી દે ગઈ ગુજરી વાતો કેદાર કંકણ પેથું
હું પણ ડાહ્યો હમરો થઈ બગ ધ્યાન હતું તે ખેરું
લીધી ટેક તો લઈ જાણુ જે ચીતડુ રાખી ચપશી
હું તો રાખીશ ચપશી તપશી તમે જવાના લપશી—

ખરકસિંહ— (૧૬)

જાવું અરી ઉર હણવા રણમાં
ગણનાં ભયને હણું જઈ ક્ષણમાં
સમથું છું પિતુ પ્રચંડ રણે,
જાઉં ધાઉં આજ ક્ષણે.

રણજીત-જાઓને અમી ધરીને—જાવું.

નાયકા— (૧૭)

કંકણીયા મોરા ખનનન(૨) ખલકેરે
પ્રીતમજી પ્યારા મનનન(૩) મલકેરે
હો અણુવટ વીછીઆ હુમક હુમક હુમ (૩) ઠમકેરે
પીલાવું પ્યાંલી પ્રેમે પ્રીતમજી
રંગીલા રસીલા મારા મીઠા મોહનજી
પ્રીતમ પ્યાર જીગરતાર દીલ મોઝાર
પ્રાંતિની બહાર પ્રકટેરે—

રૂપાળી— (૧૮)

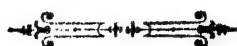
વહન આ સરદ ઈન્દુ સમ ભાળી,
જોગી દે ભગવો લેખ ઉતારી—
રસીલી નયનો નખરાળી.

કુચ કટી આ જોઈ બને ફંગ
મહન પશુ પુઠળ ફેરા ખાય
જોબનીયું હુટવાને લલચાય—વહન.

દેવલો—દેવલી (૧૬)

દેવલાં દેવલીને મળજે પાછો વેલેરો વળજે.
આવું રમવાની ગળે શું રમશું નક્કી કરજે,
રમશું રમત ગમત બહુ સારી વર વહુ વરવાં વાળી.
વર બનીને થઈશું વાલા હું વહુના આવો લાલા.
કહીને ચુંબન તું કરજે.....પાછો વેલેરો....

બીજો અંક સમાપ્ત.

અંક ત્રીજો.

યોગેશ્વરી— (૨૦)

સાચું શીયળ ધન સ્ત્રીનું ગણાયે,
અદ્વૈત આનંદ જગમાં જણાયે.

વીનથી સુત્રામાં વૃત આદરે જો ગરજન સમ સુત પેદાજ થાયે
હીન્દનું જો હીત તમે ચીતમાં ચહો તો કામી કુકર્મી તણા મુજબાયે

રણુજીતસીંહ પત્તા; જીંદન—(૨૧)

તું લલના છે લટકાળી પ્રિય પત્તા પ્રેમદા પ્યારી
પાપ વાસના વીસારો પ્રિયતમ નીતિને ધારી
ભારે સાધુડી હુંડી આવી તું કયાથી હુંડી
રાજાજી રાખો લાજ આજ : રઠીયાળા
જાણી જાણી શાણી શતિ સાધુડી તું સાચી નથી
સલુણા શું ? આમ કરો શરમ સ્વામીજી નથી ?
પન્ના મારી તું છે પ્યારી
હવે નથી હું સંસારી
વાહ રસીલી હૃદયે વસનારી... ..તું

૨ખલી-રૂપાળી—

જેઈ સુરત તેમરી અ મોહક મધુરી
 મારા અંતમાં કંઈક કંઈક થાય છે
 મને સાડી અપાવોને સારી.
 જેઈએ જડ નાકે રૂપાળી
 કે તો સાડી અપાવું
 જડમાં હીરો જડાવું
 કંકણ હેમના ઘડાવું
 સારો સોનીટો તેડાવું ઘટે-ટપ-ટપ-ટપ
 (અપટ્ટુ ટેટ ફેસનમાં ફરશું હાથ ગળામાં ઘાલી
 રમણી નમણી છે રૂપાળી ગોહર કલકત્તાવાળી.)

દેવલો-દેવલી— (૨૩)

ચાલો પંથી પંખીડા પોપટજી—
 મારીં મેના બોલો આ ઘુંઘટજી—
 દીસો પુરા કપટી છે નફટજી—
 આવા લેટો.....
 (બટુકડી પણ બહુ બોલકળી....તોય તમારો ગોરી
 બચી જંવી આખો મારી હાય હાય કાળજી લીધું કોરી,
 ચાલો રંગે રમાડું પોપટજી;
 મીઠા મેવા : (૨) ચખાડુ નફટજી—ચાલો.

વી-વં-રં-દે-દે— (૨૪)

જે જે લોકો આવા આશક નાદાન
 પર નારીના પ્રેમે કરડાબ્યા કાન
 કપાબ્યું નાક બનીને હેવાન
 બગની સમાન ધરીને ધ્યાન
 પર નારી મેભતથી થાશે હેરાન
 કીધા જીવાનીનાં ખોટા ખ્યાલો
 પરણ્યો છોડી બીજો ઘરમાં ઘાલ્યો
 હાથે કરી મે તો ભવને બાળ્યો

જાહેર ખબર.

નાચ લખેલા ઓપેરા કંપનીમાંથી રેકડી
કીમતે મળશે.

નાટકના ઓપેરા.

બ્રહ્મકુમારી	ગોપીચંદ
જગતસિંહ :	ધ્રુવ કુમાર
રણજીતસિંહ	ભકતરાજ પીપાળ
શૈલબાલા	સુર શ્યામ
ગન્ધુમતી	રાધ-પ્રેમભક્તિ
રમણસુંદરી	વીર-દુર્ગાદાસ
સંસારી સાવિત્રી	ભક્ત પ્રહલાદ
સૂર્ય-કમળ	સત્યવાદી હરીશ્ચંદ્ર
પ્રેમની પુતળી	સૌરાષ્ટ્રનો સિંહ
કામાંધનાં કાવત્રાં	કચ્છ-કેશરી
સતી સુંદરબા	શૂરવિર શીવાળ.
દારા ઔરંગજેબ	મહારાણા પ્રતાપ.
વેરની વસુદાત	ચાંપરાજ હાડો.
નરસિંહ મહેતો	
મીરાંબાઈ	

ઉપર લખેલ દરેક ઓપેરાની કિ. ૪ આના.
માલિક.

(૧૧)

બીજનો ૧૨ અંતે ખુવાર (૨)
કાંટાનું બીછાનું જુતાનો માર

યોગેશ્વરી— (૨૫)

કરો ના રોશ હે, રાજન, એ નાદાન નારી છે,
નકર રૂઢન, બહેન જીંદન, જો ઉઘડી આંખ તારી છે.
આ અગ્નીમાં અધના જનોની
અંતમાં થાયે આવી ગતીરે
પાપીનો પ્રલય થાય અંતે ધર્મે જય થાય.

શાન્તિ!

શાન્તિ!

શાન્તિ!

સમાપ્ત.

આ નાટક બાબતના દરેક હક્ક સને ૧૮૬૭ના ૨૫માં એક્ટ
મુજબ માલિકે પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે માટે
કોઈએ છાપવું, છપાવવું, વેચવું, વેચાવવું,
તથા ભજવાવવું નહીં.
